

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0425U000109

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 03-04-2025

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кравченко Катерина Аркадіївна

2. Kateryna A. Kravchenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 13.00.04

Назва наукової спеціальності: Теорія і методика професійної освіти

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 18-03-2025

Спеціальність за освітою: «Педагогіка і методика середньої освіти. Мова і література (англійська)», «Професійна освіта (Комп'ютерні технології)», «Професійна освіта (Харчові технології)»

Місце роботи здобувача: Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Код за ЄДРПОУ: 02125639

Місцезнаходження: вул. Садова, буд. 2, Умань, Уманський р-н., 20300, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 47.053.01

Повне найменування юридичної особи: Рівненський державний гуманітарний університет

Код за ЄДРПОУ: 25736989

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Рівне, Рівненський р-н., 33028, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Код за ЄДРПОУ: 02125639

Місцезнаходження: вул. Садова, буд. 2, Умань, Уманський р-н., 20300, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.35.07, 14.43.45, 14.07.09

Тема дисертації:

1. Професійна підготовка вчителя іноземних мов в системі вищої освіти Німеччини
2. Professional training of a foreign languages teacher in the system of higher education in Germany

Реферат:

1. Дисертацію присвячено проблемі професійної підготовки учителя іноземних мов у системі вищої освіти Німеччини. Встановлено, що всі реалізовані моделі вищої педагогічної освіти Німеччини за своєю організаційною формою розділено на інтегровану і послідовну (багаторівневу). Послідовна (багаторівнева) модель як інтегративна структура з професійною спрямованістю з 1 семестру навчання передбачає дотримання традиційної форми підготовки учителя. Університетська підготовка закінчується складанням Першого Державного іспиту (Erste Staatsprüfung), який дає право на проходження референдаріату (стажерської практики). Другий етап (референдаріат) передбачає теоретичну підготовку та одночасно практичну підготовку у педагогічних інститутах. Референдаріат є перехідною ланкою від наукової підготовки до самостійної організації занять. Наприкінці цієї фази передбачено Другий Державний іспит, після успішного складання якого і може бути присвоєно кваліфікацію «учитель». У межах другої – інтегрованої моделі, передбачено ліквідацію традиційної форми на користь уже поширеної полівалентної послідовної

моделі підготовки учителя, що відповідає загальноєвропейським вимогам. У цій моделі здобуття ступеня бакалавра не пов'язане безпосередньо з набуттям кваліфікації «учитель». Остаточний вибір професії лише на рівні бакалаврату, тобто орієнтація на професію учителя не є обов'язковою. На основі здійсненого аналізу науково-методичної літератури розглянуто організаційно-практичні та методичні аспекти підготовки учителя іноземних мов в німецьких університетах, схарактеризовано національну модель підготовки педагога у галузі іншомовної освіти, розкрито співвідношення теоретичних і практичних компонентів. Виявлено й проаналізовано тенденції розвитку вищої педагогічної освіти, що характерні для підготовки майбутнього учителя іноземних мов. Схарактеризовано структурні та змістові особливості підготовки учителя іноземної мови в Німеччині як сукупність складників: організаційно-управлінського (організаційно-педагогічні умови та принципи підготовки учителя іноземних мов, вимоги та критерії щодо вступу на бакалаврат з педагогічних спеціальностей), освітнього (освітні програми, методи, засоби, форми навчання, контроль в освітньому процесі), контрольно-атестаційного (умови допуску до Першого та Другого Державного іспиту, вимоги, критерії та особливості захисту підсумкових проєктів). Виокремлено низку орієнтирів модернізації, яких потребує вітчизняна система підготовки майбутнього учителя іноземних мов, а саме: розроблення й реалізація стандартів вищої освіти для галузі підготовки майбутнього учителя іноземної мови; раціональне співвідношення теорії та практики в процесі професійної підготовки учителя іноземної мови, максимальна професіоналізація цієї підготовки; мінімізація дисциплін теоретичного циклу іншомовної підготовки, не зумовлених специфікою педагогічної професії; усунення прогалин у кадровому забезпеченні галузі; урахування особливостей формування професійної компетентності майбутнього учителя іноземних мов як представників цифрового покоління і з огляду на це необхідність технологізації іншомовної педагогічної освіти; збалансування обсягів методичної підготовки майбутнього учителя іноземних мов з урахуванням загальноосвітніх стандартів; докладне вивчення нормативних документів у процесі підготовки майбутнього учителя іноземних мов, з якими доведеться працювати в професійній діяльності; забезпечення взаємодії суб'єктів освітнього процесу на засадах співпраці і партнерства; посилення ролі педагогічної практики у формуванні професійної компетентності майбутнього учителя іноземних мов шляхом максимального занурення в реальні умови навчально-виховного процесу та взаємодії з методистами-наставниками; організація курсів підвищення кваліфікації учителя іноземної мови з урахуванням різноманітності сучасних викликів (білінгвальності, мультикультурності тощо). У межах дослідження визначено такі вектори порівняльного аналізу систем підготовки майбутнього учителя іноземних мов в Німеччині та Україні, зокрема подібності і відмінності між програмами підготовки учителя іноземної мови у двох країнах з позиції: основних характеристик (статус навчальної програми, тривалість програми, статус курсів, обов'язкова практика в школі, вимоги до кількості кредитів ECTS); лінгвістичної компетентності; педагогічної компетентності; загальної компетентності в галузі знань; відповідності Європейським стандартам підготовки учителя іноземних мов та викладання іноземної мови. Розкрито потенціал урахування передового досвіду Німеччини в удосконаленні вітчизняної системи підготовки учителя іноземної мови для посилення інтеграції української системи підготовки майбутнього учителя іноземної мови на європейському рівні, її удосконалення на державному рівні та на рівні університетів, кафедр.

2. The dissertation is devoted to the issue of professional training for a foreign languages teacher within the higher education system of Germany. It has been established that all implemented models of higher pedagogical education in Germany are divided into two organisational forms: integrated and sequential (multi-level). The sequential (multi-level) model, as an integrative structure with a professional orientation starting from the first semester of studies, adheres to the traditional form of teacher training. University-level training concludes with the First State examination (Erste Staatsprüfung), which grants the right to undertake a referendariat (trainee practice). The second stage (referendariat) involves theoretical training and practical preparation in seminars. The referendariat is a transitional link between academic training and the independent organisation of lessons. At the end of this phase, candidates take the Second State examination. Successful completion of this examination leads to the awarding of the qualification of a "teacher." In the second integrated model, the traditional format is eliminated in favour of the already prevalent polyvalent sequential teacher training model, which complies with

general European requirements. In this model, obtaining a bachelor's degree is not directly linked to qualifying as a "teacher." The final career choice is made only at the bachelor's level, meaning that an orientation towards the teaching profession is not mandatory. Based on the scientific and methodological literature analysis, the organisational-practical and methodological aspects of training a foreign languages teacher at German universities have been examined. The national teacher training model in foreign language education is characterised, and the balance between theoretical and practical components is revealed. Trends in the development of higher pedagogical education affecting the process of training a future foreign languages teacher have been identified and described. The structural and content-specific features of foreign languages teacher training in Germany have been identified and characterised as a combination of organisational-administrative, educational, and assessment-certification components. A series of modernisation guidelines needed for the national system of training a future foreign languages teacher has been outlined, including the development and implementation of higher education standards for the field of foreign languages teacher training; a balanced correlation between theory and practice in the process of professional training for a foreign languages teacher; maximum professionalisation of teacher training for foreign languages; minimising theoretical cycle disciplines in foreign languages training that are unrelated to the specifics of the teaching profession; addressing staffing shortages in the field; taking into account the specifics of forming the professional competence of a future foreign languages teacher as a representative of the digital generation and, therefore, the need for the technologisation of foreign languages teacher education; balancing the volume of methodological training for a future foreign languages teacher in line with global standards; detailed study of regulatory documents during the training of a future foreign languages teacher that they will need to work with in their professional practice; ensuring the interaction of educational process participants on the principles of collaboration and partnership; strengthening the role of pedagogical practice in forming professional competence in a future foreign languages teacher through maximum immersion in actual educational processes and collaboration with mentor-methodologists; and organising professional development courses for a foreign languages teacher that take into account contemporary challenges (bilingualism, multiculturalism, etc.). Within the study, the following vectors of comparative analysis of foreign languages teacher training systems in Germany and Ukraine were identified, particularly similarities and differences between foreign languages teacher training programmes in Ukraine and Germany in terms of main characteristics; linguistic competence; pedagogical competence; general competence in the field of knowledge; and compliance with European standards for foreign languages teacher training and foreign languages teaching. The potential for adopting Germany's advanced experience to improve the domestic system of foreign languages teacher training has been revealed to enhance the integration of Ukraine's system of future foreign languages teacher training at the European level, as well as to improve it at the state level and the levels of universities and departments.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Кравченко К. Європейський, глобальний та міжкультурний вимір у розробці програм підготовки учителів іноземних мов в системі вищої освіти Німеччини. Актуальні питання гуманітарних наук. 2024. Вип. 77. Том 2. С. 230–235. URL: https://www.apfn-journal.in.ua/archive/77_2024/part_2/35.pdf
- 2. Кравченко К. А. Дуальне навчання як концепт професійної підготовки майбутніх вчителів іноземної мови в системі вищої освіти Німеччини. Інноваційна педагогіка. 2024. Вип. 74. С. 147–152. URL:

<http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2024/74/29.pdf>

- 3. Кравченко К. А. Особливості історичного розвитку вищої педагогічної професійної освіти Німеччини. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. 2010. Ч. 2. С. 315 – 323. URL: <http://znp.udpu.edu.ua/issue/view/11365>
- 4. Кравченко К. А. Особливості змісту та контролю підготовки майбутніх учителів іноземної мови в системі вищої освіти Німеччини. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. 2012. Ч. 2. С. 139–144. URL: <http://znp.udpu.edu.ua/issue/archive/2>
- 5. Ткачук С. І., Кравченко К. А., Кравченко Т. В. Вплив віртуальної та доповненої реальності на розвиток творчого мислення та інноваційних здібностей здобувачів освіти. Академічні візії. 2024. № 29. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/972>
- 6. Kravchenko K. Specific features of the system of professional training of future foreign language teachers in Germany. Social Work and Education. 2024. Vol. 11 (Number 2). P. 281–291. URL: <https://journals.uran.ua/swe/article/view/309836> ISSN 2520-6451 e-ISSN 2520-6230
- 7. Ткачук С. І., Кравченко, К. А. Стратегія просування цілей сталого розвитку: виклик для університетів України та Німеччини. Педагогічна Академія: наукові записки. 2024. № 8. URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/162>
- 8. Kravchenko K., Kravchenko T., Maiatina N., Huda O., Lysetskyi B. Digital Resources and Technologies for Improvement of Educational Process in Ukraine. Futurity Education. 2024. Vol. 4 (Number 2). P. 4–28. URL: <https://futuraity-education.com/index.php/fed/article/view/302>

Наукова (науково-технічна) продукція: методичні документи

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0111U007550

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ткачук Станіслав Іванович

2. Stanislav I. Tkachuk

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Код за ЄДРПОУ: 02125639

Місцезнаходження: вул. Садова, буд. 2, Умань, Уманський р-н., 20300, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Павелків Катерина Миколаївна
2. Kateryna M. Pavelkiv

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Рівненський державний гуманітарний університет

Код за ЄДРПОУ: 25736989

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Рівне, Рівненський р-н., 33028, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Варга Леся Іванівна
2. Lesia I. Varha

Кваліфікація: к. пед. н., доцент, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0746-1593

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Мукачівський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 36246368

Місцезнаходження: вул. Ужгородська, буд. 26, Мукачево, Мукачівський р-н., 89600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради

Пустовіт Григорій Петрович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні

Дичківська Ілона Миколаївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

Гудовсек Оксана Анатоліївна

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна